

การเตรียมความพร้อมของกรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยบังคับใช้กฎหมาย
ต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: มิติอาชญากรรมข้ามชาติ

Preparation of Department of Special Investigation and Law Enforcement
Agencies towards ASEAN Community: Dimension of Transnational Crime

อัศวพล บุญโยบัสฏัมภ*

Akarapol Punyopashtambha

บทคัดย่อ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่เปิดธุรกิจการค้าทางเศรษฐกิจอย่างเสรีก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรในภูมิภาคอันส่งผลต่อประเทศไทย และประชาชนชาวไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมทั่วไปและอาชญากรรมข้ามชาติที่จะเพิ่มมากขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้น กรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ทางภาษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และกำหนดทิศทางที่ชัดเจน การจัดตั้งศูนย์ DSI – ASEAN การพัฒนาบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติ และการเปิดมิติถึงความสำคัญของงานอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับ ASEAN โดยยกระดับให้เป็นความท้าทายที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติทุกคนให้ความสำคัญพร้อมให้ความร่วมมือ สนับสนุนทั้งบุคลากร การเงิน โอกาส รวมถึงการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับงานด้านนี้ได้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ: กรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยบังคับใช้กฎหมาย ประชาคมอาเซียน อาชญากรรมข้ามชาติ

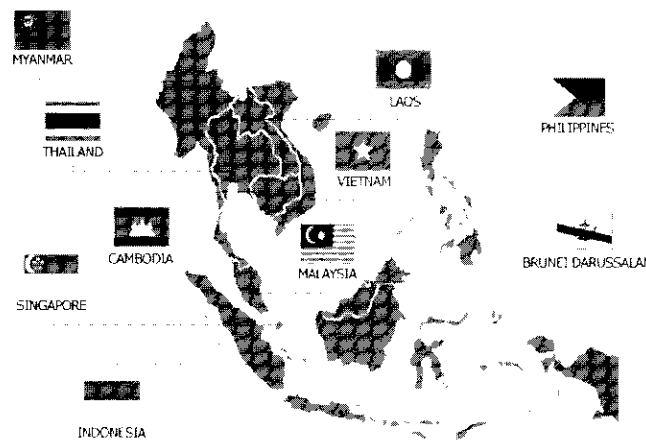
Abstract

Entering to ASEAN Community leads to the establishment of business and trades freely which has an impact on the population movement in the region and Thailand and its people inevitably. Such phenomena results in the increase and more complexity of crimes and transnational crimes. Department of Special Investigation and law enforcement agencies must be prepared themselves towards this change in language learning, building the cooperation network among related agencies, initiating strategic plans and specifying clear directions, establishing DSI-ASEAN, developing personnel operational tools, and prioritizing the issue of transnational crimes related to ASEAN. Therefore, all executives and practitioners must support personnel and finance and provide opportunities and knowledge in order to dealing with the impact of ASEAN Community effectively.

Keywords: Department of Special Investigation Law Enforcement Agencies ASEAN Community
Transnational Crime

* พันตำรวจเอก ดร. กรมสอบสวนคดีพิเศษ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่กำลังจะมาถึงภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) นับว่าเหลือเวลาอีกไม่นานนัก สำหรับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในภูมิภาคนี้ โดยสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) หรือปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีประเทศสมาชิก 5 ประเทศ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาประเทศสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา ตามลำดับ จึงทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิก 10 ประเทศ (ดูรูปภาพ 1) นอกจากการรวมตัวภายใต้บริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่จะต้องมีการร่วมมือที่เข้มแข็ง เหนียวแน่น มีความยั่งยืนและมั่นคง จึงกำหนดให้มีการสร้างประชาคมอาเซียน (One Vision One Identity One Community) ที่ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community) (ทองอาเซียน. 2555: ออนไลน์)

รูปภาพ 1 ประเทศสมาชิกอาเซียน

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีประโยชน์อย่างมากกับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ แต่ก็เชื่อว่าจะมีข้อได้เปรียบเสียเปรียบ โดยเฉพาะในทางการค้าบ้างในบางกรณี ก็ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของนโยบายระดับรัฐบาล และการปฏิบัติในเชิงการค้า การพาณิชย์ที่จะรักษาสสมดุลความได้ประโยชน์ไว้ได้มากน้อยเพียงไร โดยภาพรวมแล้ว การรวมตัวอย่างเหนียวแน่นของประเทศสมาชิก ASEAN ย่อมต้องมีอำนาจต่อรองกับกลุ่มประเทศต่างๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามในเรื่องภาษีนั้น การไม่มีเขตแดนภาษีในระหว่างประเทศสมาชิกก็จะเป็นภาระทั้งประเทศนำเข้าและประเทศส่งออกที่มีความสามารถในการทำธุรกิจการค้าได้อย่างเสรี การลงทุนจากนักลงทุนทั้งรายเล็ก รายใหญ่ เกิดขึ้นได้สะดวก มีอิสระในการดำเนินการ รวมถึงการเคลื่อนย้ายฐานแรงงานในระดับฝีมือ มีประสบการณ์โดยเฉพาะ และแรงงานทั่วไปได้อย่างคล่องตัว ค่าตอบแทนรายได้ก็จะสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละประเทศเป็นตัวกำหนด จึงทำให้เกิดความเคลื่อนไหวและการขยายฐานที่มีตลาดทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นในทุกมิติ ในขณะที่เดียวกันความเปลี่ยนแปลง ในการร่วมเป็นประชาคมอาเซียนย่อมส่งผลต่อประเทศไทย ประชาชนชาวไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะปัญหา

อาชญากรรมทั่วไปหรืออาชญากรรมข้ามชาติที่นับวันจะมีมากขึ้นมีความสลับซับซ้อนและยากต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน อันส่งผลกระทบต่อความเสียหายที่มีมูลค่าสูง ทิศกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง

ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติ

อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) หมายถึง การกระทำที่ประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ประเทศ ถือเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาและกำหนดโทษโดยมีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกัน โดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในรูปแบบขององค์กร มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีการเตรียมการพยายามและลงมือ กระทำความผิดต่อเนื่องกันจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ ความหมายของคำว่า "ข้ามชาติ" จากเอกสารประกอบการประชุมสภาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติ ณ เมืองเนเปิลส์ ประเทศอิตาลี ระบุว่า "ข้ามชาติ" โดยทั่วไปนั้นหมายถึง การเคลื่อนย้ายข้อมูล เงินตรา วัตถุสิ่งของอื่นที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ข้ามพรมแดนของประเทศหนึ่ง โดยมีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยหนึ่งคนที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล (อัครพล บุญโยปัทุมภักดิ์, 2554: 16-17)

อาชญากรรมข้ามชาติประกอบด้วย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้าสตรีและเด็ก การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักลอบค้าขนอาวุธ การฟอกเงิน การก่อการร้าย อาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (บาจรีย์ ฟิงักตร์, กรมอาชญากรรม 2555) นอกจากนี้ อาชญากรรมข้ามชาติยังรวมถึงลักษณะความผิดต่อไปนี้ (อภิชาติ สุรินญา, 2555: ออนไลน์)

1) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศ

2) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่ง แต่ส่วนสำคัญของการเตรียมการ การวางแผน การสั่งการ หรือการควบคุม ได้กระทำในอีกประเทศหนึ่ง

3) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดทางอาญาในอาณาเขตของประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศ หรือ

4) ความผิดนั้นกระทำลงในประเทศหนึ่ง แต่มีผลกระทบต่อสำคัญเกิดขึ้นในอีกประเทศหนึ่ง

แนวโน้มวิธีการ และปัจจัยของการก่ออาชญากรรม

จากพื้นฐานความรู้และประสบการณ์พอจะวิเคราะห์ได้ว่าแนวโน้มวิธีการและปัจจัยในการกระทำความผิดของบุคคลหรือกลุ่มองค์กรอาชญากรรมหรือขบวนการต่าง ๆ ในการก่ออาชญากรรมเกิดจากผลของการเปิดกว้างทางการเศรษฐกิจ การรวมตัวของประชาคมอาเซียนจะมีมากยิ่งขึ้น ผู้กระทำความผิดจะอาศัยช่องว่างของกฎหมายและระเบียบแบบแผน การปฏิบัติของบางประเทศ ที่สามารถให้องค์ประกอบของการกระทำความผิดเกิดขึ้นได้ง่ายและหรือความไม่สมดุลการให้ลำดับความสำคัญของความร่วมมือประสานงานของกลุ่มประเทศอาเซียนในเรื่องของการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเชื่อว่าในขณะนี้ยังมีความสับสนหรือความไม่ลงตัว ที่ยังจะต้องมีการเตรียมการและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ขอยกตัวอย่างการกระทำผิดในลักษณะสำคัญที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ ดังนี้

1. การปลอมแปลงในธุรกิจการค้าหรือการเงินการธนาคาร จะเป็นการปลอมแปลงเอกสารสำคัญต่าง ๆ ทางการค้าทุกรูปแบบของกลุ่มเหยื่อเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารจริงและมีการใช้เอกสารนั้น ๆ ทำธุรกรรมทางการเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของหนังสือมอบอำนาจ สัญญาทางการค้า หนังสือรับรองคุณภาพ หนังสือรับรองสินค้า หนังสือการชำระหรือการใช้จ่ายเงิน เช็คเอกสารทางการเงิน หนังสือการลงทุน ตัวแทนผู้แทนหนังสือการบริการ หนังสือรับรองต่าง ๆ หรือแม้แต่เอกสารที่เกี่ยวกับการ

เสียงไซด (ลือตเตอร์) เป็นต้น ที่จะเป็นเอกสารสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจทั้งระบบ (International Mass - Marketing Fraud Working Group. 2010)

2. การประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิทางการค้า การลอกเลียนแบบเครื่องหมายทางการค้าจะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและแพร่กระจายตามภูมิภาคอาเซียนและปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเนื่องจากการเปิดตลาด การนำเข้า ส่งออกที่ปลอดภาษี ประกอบกับสภาพทางสังคม ค่าครองชีพ พฤติกรรมของคนในพื้นที่ ค่านิยม สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยให้มีสินค้าในลักษณะนี้มากยิ่งขึ้น

3. การฉ้อโกง หลอกลวง ข้อฉลต่าง ๆ จะเกิดขึ้นในหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งในปัจจุบันจะมักคุ้นกับการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (Call Center) แต่ในโอกาสต่อไปอาจจะมีการหลอกลวงในการ ตกลงซื้อขายสินค้า (Sale of Merchandise) หรือในการซื้อขายบริการในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประกันสุขภาพ การรักษาพยาบาล (Health and Medical Service) การนัดพบปะของคูรัก (Dating Service) การบริการทางการเงิน (Financial Service) การบริการของลูกหนี้ (Debt Management) หรือแม้กระทั่งการรักษาสถานะทางเครดิต (Credit Repair Programs) (International Mass - Marketing Fraud Working Group. 2010)

4. การเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ในการประกอบอาชีพ อันเนื่องมาจากประเทศไทยมีศักยภาพสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านทางเหนือ ตะวันออก และตะวันตก จึงเป็นเหตุให้มีการอพยพเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าตอบแทน รายได้ สวัสดิการ ชีวิตความเป็นอยู่ ความปลอดภัยทางสังคม ความเจริญในทุกด้านที่ดีกว่า จะทำให้มีแรงงานเข้ามาเป็นจำนวนมากอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นแรงงานวิชาชีพ เฉพาะ หรือแรงงานทั่วไป ก็จะเป็นสาเหตุของอาชญากรรมตามมา ทั้งในด้านของการรวมตัวของกลุ่มแรงงานเมื่อเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย (Social Group) ที่จะต้องมีวัฒนธรรมรอง (Sub-Culture) ของแต่ละกลุ่มสังคม ซึ่งรัฐจะต้องสร้างมาตรฐาน คุณภาพ การรับผิดชอบ (Accountability) ต่อสังคมโดยรวมให้เกิดขึ้น และรวมถึงสภาพด้านสิ่งแวดล้อมในทุกูปแบบที่อาจจะถูกทำลาย เปลี่ยนสภาพจนเกิดความไม่สมดุลทางธรรมชาติ และการบุกรุกยึดครอบครอง อย่างเช่นการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเพื่อใช้เป็นพื้นที่การเกษตรหรือใช้เป็นพื้นที่การลงทุนทางธุรกิจหรือการครอบครองทรัพย์สินที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพรวมได้เช่นกัน

5 เหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่ดูเหมือนจะไม่สำคัญ แต่ในทางวิชาการนั้นจะชี้ให้เห็นถึงการส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ภาวะฝนแล้ง น้ำท่วม อุทกภัย ภูเขาไฟ สึนามิ แผ่นดินไหว อันเป็นเหตุให้เกิดแบบภัยคุกคามตามธรรมชาติ (Natural Threats) และส่งผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลถึงการรักษาความปลอดภัย การป้องกัน และเป็นเหตุของการเกิดของอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ กับกลุ่มประชาคมอาเซียน (Jasparro & Taylor. 2008) ซึ่งนับวันจะประสบกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ที่ส่งผลให้ในอนาคตกการอพยพ การสร้างที่อยู่อาศัย การเปลี่ยนแปลงอาชีพ ภัยระบาดของโรคกับการติดเชื้อ ทั้งนี้รวมถึงการรักษาโรค (Medicine) ที่จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเป็นที่รับรองไม่ใช้ยาปลอมที่แพร่ระบาดและมีราคาถูกโดยไม่มีบุคลากรทางเภสัชกรรมให้คำแนะนำหรือกำกับ (Aldhous. 2005: 136) นอกจากนี้แล้ว การแก้ปัญหาอุทกภัยที่จะต้องจัดกำลังคน กำลังทรัพย์ให้ความช่วยเหลือในการเกิดอุทกภัยนั้น เป็นเหตุให้การเกิดอาชญากรรมได้ในหลาย ๆ ช่องทาง ไม่ว่าจะอาชญากรรม ลัก วิ่ง ชิง ปล้น หรือแม้กระทั่งขบวนการทุจริตในการให้ความช่วยเหลือระดับนานาชาติที่จะมีเม็ดเงินเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก

6. ด้านการค้ามนุษย์ (Human Trafficking) เมื่อไม่มีพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิก การเคลื่อนย้ายของบุคคล กลุ่มบุคคลเพื่อแสวงหาความก้าวหน้าหรือความท้าทายใหม่ก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย รวดเร็ว และมีเป็นจำนวนมาก

ก็เช่นเดียวกันกลุ่มอาชญากรที่เห็นช่องทางก็จะสร้างความเชื่อถือ สร้างภาพของการมีรายได้ โดยการแอบอ้างการประกอบอาชีพหนึ่งหรือแม้กระทั่งการเชิญชวนเข้ามาประกอบธุรกิจด้านต่าง ๆ หรือการเข้ามาเพื่อรับการศึกษาแล้วหลอกลวงเพื่อให้มาขายบริการ โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีและเยาวชนต่ำกว่า 18 ปี แล้วในที่สุดก็ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยแนวโน้มมีมากขึ้น ช่องว่างของรายได้ ช่องโอกาสในการประกอบอาชีพ ความหย่อนยานของผู้บังคับใช้กฎหมายก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในปัญหาอาชญากรรมด้านนี้มากขึ้นและขยายวงกว้าง

7. อาชญากรรมของคอมพิวเตอร์ (Computer Crime) และอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (Cyber Crime or Digital Crime) เป็นที่แน่นอนว่าในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการเปิดกว้างและการรวมตัวแบบใช้พรหมแดนของกลุ่มประเทศอาเซียน คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีขั้นสูงต่างๆ สามารถอำนวยความสะดวกให้โลกเล็กลง แต่ก็ยังเป็นแหล่งของผู้ประกอบอาชญากรรมใช้ช่องว่างและการฉวยโอกาสที่จะใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ กระทำผิด ทั้งในมิติของการติดต่อสื่อสาร ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ การดำเนินการทางธุรกรรมทุกประเภทโดยผ่านทางคอมพิวเตอร์และระบบเทคโนโลยี นับวันอาชญากรรมด้านนี้จะมีความหลากหลายและเป็นเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคข้อมูลข่าวสารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

8. ด้านการก่อการร้าย (Terrorism) อาชญากรรมด้านนี้มีผลจากปัจจัยในหลายด้านมาประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นการเมือง การปกครอง ความขัดแย้ง ความเชื่อ อุดมการณ์ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ทางมวลชน เป็นต้น ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับการคุกคามของการก่อการร้ายยังคงมีอยู่เห็นได้ในประเทศอินโดนีเซีย หรือแม้กระทั่งการใช้วิธีการหรือกลยุทธ์ของการก่อการร้ายในการก่อความไม่สงบที่เห็นและเกิดขึ้นในประเทศฟิลิปปินส์ หรือประเทศไทยก็ตามก็เป็นภัยคุกคามที่จะต้องให้ความสำคัญ การป้องกันปราบปราม ยับยั้ง ยุติหรือข้อมูลทางการข่าว ยังต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อหาแนวทางตอบโต้และแก้ไขอย่างสันติวิธีทั้งในรูปแบบทางการศึกษา ความเป็นอยู่ การสร้างงานที่อยู่อาศัย หรือแม้แต่การได้มีโอกาสเข้ามาในเวทีในการปกครองพัฒนาตนเอง อาชญากรรมลักษณะนี้ยังมีอยู่ ครอบคลุมได้ทั้งมนุษย์ชาติยังคงมีความขัดแย้งทางความคิด อุดมคติ ลัทธิ ความเชื่อ ความรู้สึกในความไม่เท่าเทียมกัน อาชญากรรมประเภทนี้ยังคงมีอยู่คู่กับลักษณะของสังคมแห่งความขัดแย้ง (Conflict Society) ต่อไป

9. การทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศทั้งในระบบของธนาคาร หรือระบบการสื่อสารทุกรูปแบบและที่เกิดขึ้นในอนาคต เช่น Internet Computer, Telephone, Fax โปรแกรม Application ต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีขั้นทันสมัย หรือทางเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ ที่นับวันจะมีขีดความสามารถที่สูง สะดวก รวดเร็ว และสามารถทำธุรกรรมได้ทุกแห่งในโลก และยากต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน กลุ่มอาชญากรที่จะกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลและจะก่ออาชญากรรมได้โดยง่าย นอกจากนี้แล้ว มาตรการในการป้องกันที่ได้ผล โดยการใช้มิติของการฟอกเงิน ก็จะเป็นวิธีการยับยั้งป้องกันได้อีกวิธีหนึ่ง

การเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง

ในส่วนนี้จะขอเน้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเท่านั้น และโดยเฉพาะกับกรมสอบสวนคดีพิเศษที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐบาลไทยที่มีภารกิจในการป้องกันปราบปราม สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษที่เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ จะเห็นได้ว่าการรวมกันของกลุ่มประเทศอาเซียน จะส่งผลให้เกิดอาชญากรรมในรูปแบบหลากหลายดังตัวอย่างหลักที่จะกล่าวไว้แล้ว ดังนั้น การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้จะต้องมีแนวทางการเตรียมความพร้อมพอสรุปได้ดังนี้

1. ความรอบรู้ในข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประเทศอาเซียนและข้อมูลทางขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม สังคม การเมือง ศาสนา กฎหมาย ความเชื่อมโยง การประสานงาน และที่สำคัญภาษาในการติดต่อสื่อสาร (The English Language is the working language in ASEAN) (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2555) โดยพื้นฐานแล้วประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย พม่า จะได้เปรียบทางภาษามากกว่าประเทศไทย ฉะนั้นเราต้องพัฒนาองค์ความรู้รอบตัวแล้ว ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่จำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยิ่งไม่นับภาษาที่ 3 ที่ควรจะต้องรู้ในอาเซียนอีกหรือไม่ ถ้าหวังจะให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

2. ขั้นตอน วิธีการ การดำเนินการตามกฎหมาย แนนอนแต่ละประเทศย่อมมีอำนาจ และด้วยกฎหมายของตน วิธีการที่แตกต่างกันแต่ถ้าความร่วมมือในปัจจุบันโดยเฉพาะมิติที่เป็นทางการที่ยังคงมีกรอบของรูปแบบที่ล้าช้า ไม่ทันกับเหตุการณ์หรือแม้แต่ความเข้าใจของบุคคลผู้ปฏิบัติ หรือระบบการประสานงานที่จะไม่เหมือนกันก็จะเป็นอุปสรรคในขั้นตอนกระบวนการตามกฎหมายในการติดตามจับกุม ตรวจค้น คุมขัง ปกป้องกัน ปราบปราม ราชอาณาจักรตามชาติที่สำคัญ ที่นับจะพัฒนาและมีศักยภาพที่สูงและมีเครือข่ายที่กว้างขวาง หน่วยบังคับใช้กฎหมายต้องประสานงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จากการสัมมนา พล.ต.ต.มนตรี เงินวัฒนะ พบว่า ซึ่งในขณะนี้มีการร่วมกันของกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEANAPOL) แต่เป็นการรวมกันในด้านการอำนวยความสะดวกให้กับผู้นำในการประสานงาน สื่อสารข้อมูลข่าวสารและการเตรียมการประชุม (ASEANAPOL Conference) ซึ่งยังไม่มีศักยภาพและความพร้อมเมื่อเทียบกับประชาคมยุโรป (Europol) ที่มีการตั้งเป็นองค์กรมีเจ้าหน้าที่จำนวนไม่น้อยกว่า 700 คน รับผิดชอบภารกิจในการประสานงานกับหน่วยบังคับใช้กฎหมายทุกประเทศในยุโรปเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารทางอาชญากรรม และเป็นศูนย์รวมของผู้เชี่ยวชาญทางการบังคับใช้กฎหมายด้านต่าง ๆ ที่คอยให้การสนับสนุน การทำงานในทุกประเทศในยุโรป ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของข้อมูลทางการข่าว การสนับสนุนการปฏิบัติการ การวางแผน วิเคราะห์ ยุทธศาสตร์ต่ออาชญากรรมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภัยจากการก่อการร้าย การค้ามนุษย์ การปลอมแปลงเงินตรา (EURO) บัตรเครดิต ปลอมเอกสาร คอรัปชั่น การฟอกเงิน อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ รวมถึงองค์กรอาชญากรรมซึ่งจะเป็นอาชญากรรมที่สำคัญของประชาคมยุโรป (European Union) (Europol, 2012: Online)

3. การสร้างเครือข่ายพันธมิตรของหน่วยบังคับใช้กฎหมาย “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดงบประมาณในการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำประเทศจีน พม่า กัมพูชา ลาว ในปีงบประมาณหน้า” กล่าวโดยรองนายกรัฐมนตรี ว.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ในการให้สัมภาษณ์ สดช. DSI และ ปปท. ที่สโมสรตำรวจ เมื่อวันที่ 6 ส.ค. 2555 นับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีต่อการสร้างเครือข่ายและเห็นถึงปัญหาอาชญากรรมในภูมิภาคนี้โดยในอนาคตนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องขยายเครือข่ายต่อไปในระดับภูมิภาคอาเซียนตามวิถีทางของอาชญากรรม นอกจากนี้แล้วจะต้องสร้างมิติของความร่วมมือในทุกระดับ การพัฒนาการมีกรอบด้านกระบวนการยุติธรรมและขั้นตอนกระบวนการควบคุมดูแลไว้กับวัฒนธรรม ภาษา หลักคิดก็จะเกิดประโยชน์ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งผลกระทบต่อประสานงานทั้งในระดับเป็นทางการ Formal และไม่เป็นทางการ Informal หรือ สายตรง Shortcut ที่จะสามารถเชื่อมประโยชน์และทำงานในทุกด้านเพื่อให้เกิดความรวดเร็วมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แล้วเครือข่ายจะต้องรวมถึงหน่วยงานภาคธุรกิจ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO- Non Government Organization) องค์กรอิสระต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนที่จะสามารถแสวงหาความร่วมมือในการป้องกันและยับยั้งปัญหาอาชญากรรมได้อย่างเกิดผลและเป็นประโยชน์ในอนาคต

บทบาทของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษที่ต้องรับผิดชอบต่อคดีพิเศษที่เป็นความผิดทางอาญาที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ นี้ที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ องค์การอาชญากรรม ความผิดทางอาญาที่ซับซ้อน มีผลกระทบรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและมีศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ ผู้มีอิทธิพลหรือที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และรวมถึงคดีอาญาที่คณะกรรมการคดีพิเศษมีมติคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมดเป็นคดีพิเศษ (กรมสอบสวนคดีพิเศษ. 2551) จึงเห็นได้ว่าในอนาคตนี้กรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องพบกับคดีสำคัญ ๆ ที่มีลักษณะเป็นไปตามแนวโน้มของอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศอาเซียน ณ ปัจจุบันมีการเตรียมการมากน้อยเพียงใดหรือเป็นการรอเวลาให้มาถึงแล้วค่อยดำเนินการ ก็จะทำให้ขีดความสามารถ ประสิทธิภาพลดน้อยลงตามสภาพโลกที่หมุนตามอาชญากรรม ทั้งนี้ความท้าทายใหม่ที่จะต้องได้รับความสำคัญ มีการบูรณาการทางความคิดและการปฏิบัติที่เกิดผลโดยมีแนวทางการดำเนินการพอสรุปได้ดังนี้

1. มีแผนยุทธศาสตร์ในการสร้างกลยุทธ์ทิศทางที่ชัดเจนต่อการเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นภารกิจเฉพาะทั้งในภาพรวมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และหรือในระดับสำนักคดีที่รับผิดชอบงานคดีที่น่าจะเป็นแนวโน้มของคดีในอนาคต เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพ ความเป็นมืออาชีพ และการเตรียมการอย่างมีทิศทางเป็นระบบ

2. มีศูนย์ DSI - ASEAN ที่กำกับดูแลเสนอแนะให้คำปรึกษาและเป็นฐานข้อมูลทั้งงานด้านวิชาการและสนับสนุนการปฏิบัติในอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญและสนับสนุนภารกิจทั้งของสำนักที่ร้องขอและของกรมในภาพรวม รวมทั้งจะต้องมีการสร้างพันธมิตรเครือข่ายในระดับภูมิภาคในทุกมิติกับกลุ่มประเทศเป้าหมาย พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติ หรือการมีผู้ปฏิบัติในลักษณะของ Desk Officer ประจำประเทศสมาชิก ก็จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง และมีการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อรองรับความท้าทายและความพร้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

3. มีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สามได้เข้าใจรอบรู้เหมือนภาษาไทยและพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติ (Operation Tool) และเครื่องมือทางเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการสร้าง Brand ทางเทคโนโลยีที่สำคัญที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนให้เป็นที่ยอมรับ และมีมาตรฐานสากล ที่จะทำให้การปฏิบัติงานตามขบวนการของกฎหมายมีประสิทธิภาพ

4. การเปิดมิติถึงความสำคัญ (Priority) ของงานอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับ ASEAN โดยยกระดับเป็นความท้าทายที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติทุกคนในกรมให้ความสำคัญพร้อมให้ความร่วมมือ สนับสนุนทั้งบุคลากร การเงิน โอกาส (Opportunity) รวมถึงการเรียนรู้ (Lesson Learn) ที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้สามารถรองรับงานด้านนี้ได้

ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมหรือทิศทางที่จะกำหนดนั้น นอกจากผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในภารกิจและจัดทัพตัวบุคคลให้พร้อม บุคลากรในองค์กรจะต้องให้ความสำคัญ และการดำเนินการต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมรองรับความท้าทายหรือการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในไม่กี่ปีข้างหน้าซึ่งนับว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างโดยเฉพาะในขบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมาย การเตรียมการแบบปกติหรือแบบไม่ให้ความสำคัญหรือแบบไร้ทิศทางอาจจะไม่สามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมพร้อมโดยเฉพาะในด้านอาชญากรรมข้ามชาติในทุกมิติ ซึ่งผู้นำหน่วยบังคับใช้กฎหมายของ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พล.ต.อ. อุดลย์ แสงสิงแก้ว ว่าที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้กล่าวกับหนังสือพิมพ์คมชัดลึกว่า “เรื่องเร่งด่วนที่ต้องรีบทำ คือ การเตรียมองค์กรให้พร้อมรองรับประชาคมอาเซียน” (อุดลย์ แสงสิงแก้ว, สัมภาษณ์) เชื่อว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หลังวันที่ 1 ตุลาคม 2555 จะมีการดำเนินการเต็มรูปแบบอย่างแน่นอนแล้วกรมสอบสวนคดีพิเศษที่มีภารกิจในการดำเนินการในคดีพิเศษและเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐบาล พร้อมหรือยังทั้งในมิติธรรมาภิบาลและการบริหาร และมิติของการนำไปสู่การปฏิบัติ นับตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงจนถึงเจ้าหน้าที่ DSI ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2551). **พระราชบัญญัติการสอบสวนพิเศษ พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- กองอาเซียน. (2555). **ประชาคมอาเซียน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.mga.go.th/asean>
- นางจรีร์ พึ่งพักตร์, กรมอาเซียน. (2555). **ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน**. อาชญากรรมข้ามชาติ. **มติชน**. ฉบับวันที่ 21 สิงหาคม 2555.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2555, 30 กรกฎาคม). **ประชาคมอาเซียน บทเรียนใหม่ที่ต้องเร่งทำความเข้าใจ**. **มติชน**.
- อุดลย์ แสงสิงแก้ว, พลตำรวจเอก. (2555). **ม้าล่าปาก**. **คมชัดลึก**. ฉบับวันที่ 18 สิงหาคม 2555.
- อภิชาติ สุริยาญา, พันตำรวจเอก. (2555). **อาชญากรรมข้ามชาติ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.interpolbangkok.com>
- อัศวพล บุญโยปษุภุมภ์, พันตำรวจเอก. (2554). **เครือข่ายอาชญากรรมบัตรเครดิตในประเทศไทย: กรณีศึกษากลุ่มสอบสวนคดีพิเศษ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- Aldhous, P. (2005). Murder by Medicine. *Nature*. 434: 132-136.
- Europol. (2012). **Europol**. Retrieved on 19 July 2012, from <http://www.europol.europa.eu>
- International Mass-Marketing Fraud Working Group. (2010). **Mass Marketing Fraud: A Threat Assessment**. Retrieved on 19 July 2012, from http://www.fincen.gov/news_room/rp/reports/pdf/IMMFTAFinal.pdf
- Jasparro, C. & Taylor, J. (2008). Climate Change and Regional Vulnerability to Transnational Security Threats in Southeast Asia. *Geopolitics*. 13: 232-256.